

**ΓΙΝΟΜΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ
ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΜΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΟΥ**

**Ένα πρόγραμμα ενημέρωσης των παιδιών για τον
εθελοντισμό και για τα Δικαιώματά τους**

«Το Χαμόγελο του Παιδιού»
Ευρωπαϊκό Μαθητικό Εθελοντικό Δίκτυο «YouSmile»
Γαρυττού 80, Αγία Παρασκευή 15343
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 11040 (αστική χρέωση)
E-mail: yousmile@hamogelo.gr
Website: www.hamogelo.gr

Ευρωπαϊκό Μαθητικό Εθελοντικό Δίκτυο «YouSmile»

Πίνακας Περιεχομένων

Θεωρητικό Μέρος	3
Σκοπός του Εκπαιδευτικού Προγράμματος.....	11
Περιγραφή επιλεγμένου πληθυσμού	13
Κίνητρα Συμμετοχής.....	14
Περιορισμοί & Δυνατά Σημεία	15
Μεθοδολογία Υλοποίησης	17
Αναλυτική Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Προγράμματος.....	19
Αξιολόγηση	21
Βιβλιογραφία.....	22

Θεωρητικό Μέρος

«Εθελοντής είναι το άτομο το οποίο πέρα από τα όρια της επαγγελματικής του απασχόλησης και των κοινωνικών του ευθυνών κατορθώνει να συνεισφέρει με διάφορους τρόπους, χωρίς την προσδοκία κέρδους ή ανταμοιβής, με την πεποίθηση ότι η δραστηριότητά του είναι ευεργετική για την κοινότητα και ικανοποιητική για τον ίδιο.» (Κώδικας Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ε.Σ. και Η.Ε.)

Ο Εθελοντισμός σήμερα έχει ξεπεράσει την έννοια της Φιλανθρωπίας, δεν αρκεί μόνο το συναίσθημα και η «καλή» διάθεση για την άσκηση της εθελοντικής εργασίας.

Αντίθετα θεωρούμε τον Εθελοντισμό ως ένα δυναμικό στοιχείο κοινωνικής συμμετοχής και ανάπτυξης για την ευημερία των σύγχρονων κοινωνιών, το οποίο οφείλει να εκφράζεται μέσα από την Οργανωμένη Ανθρωπιστική Δράση. Πρόκειται για μια Δράση πλήρως απεξαρτημένη από ιδεολογικά, πολιτικά και ιδιοτελή κριτήρια, η οποία συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν το παιδί, την προάσπιση και διασφάλιση των Δικαιωμάτων του, καθώς και την στήριξη της οικογένειας.

Κάθε χρόνο στην Ελλάδα εκατοντάδες άνθρωποι αποφασίζουν να ασχοληθούν με τον εθελοντισμό και να αφιερώσουν προσωπικό τους χρόνο στηρίζοντας την κοινωνία μέσα από διάφορους τομείς. Μέσα από τις εθελοντικές δράσεις οι άνθρωποι εξελίσσονται έχοντας ως κοινές αξίες την αλληλεγγύη και τον ανθρωπισμό. Τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας γίνεται όλο και εντονότερη η διάθεση των παιδιών να γίνουν και εκείνα ενεργοί εθελοντές.

Ποικίλες είναι οι αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί στη δομή της σύγχρονης οικογένειας, με βασικότερες τη μείωση του χρόνου απασχόλησης των γονέων με τα παιδιά τους λόγω αυξημένων ωρών εργασίας, την αύξηση των διαζυγίων και των μονογονεϊκών οικογενειών (Feldman, 2009). Με την οικογένεια να εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τη σωματική και ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, η αλλαγή στη δομή της δε θα μπορούσε να τα αφήσει ανεπηρέαστα. Στον Οργανισμό «Το Χαμόγελο

του Παιδιού» από το 2015 έχουμε εντάξει τον Οικογενειακό Εθελοντισμό σαν μία από τις βασικές εθελοντικές μας δράσεις με σκοπό να ενισχυθεί η σύνδεση ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας και κατ' επέκταση και η σύνδεση της οικογένειας με την κοινωνία. Ερευνητές πιστεύουν ότι οι πιθανότητες για να γίνει ένα παιδί εθελοντής είναι αυξημένες όταν παρακολουθεί και τον ίδιο του το γονιό να συμμετέχει σε εθελοντικές δράσεις. Μέσα από κοινές εθελοντικές δράσεις ή έχοντας ως πρότυπο τον γονέα του το παιδί αντιλαμβάνεται εύκολα και άμεσα τις έννοιες της αλληλεγγύης και του αλληλοσεβασμού και επιθυμεί και το ίδιο πιο γρήγορα να εμπλακεί με αντίστοιχες δράσεις καθώς τις θεωρεί μέρος της κουλτούρας του (Rosental et al 1998:490, Segal 1993:105, Sundeen & Raskoff 1994:392).

Εκτός από τον Οικογενειακό εθελοντισμό όμως στόχος μας είναι η ενεργή συμμετοχή των παιδιών στις εθελοντικές δράσεις του Οργανισμού τόσο ατομικά όσο και ως μέρος του σχολικού συνόλου.

Ο εθελοντισμός ωφελεί τα παιδιά τόσο σε ατομικό όσο και σε θεσμικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τον εθελοντισμό τα παιδιά γίνονται ενεργοί αυριανοί πολίτες, οι οποίοι θα ενδιαφέρονται τόσο για τα κοινά όσο και για τον συνάνθρωπό τους. Η συμμετοχή των παιδιών και των νέων σε όσες περισσότερες δράσεις οφείλει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας μας.

Πολλές πόλεις και χώρες έχουν ήδη υιοθετήσει δράσεις ενεργής συμμετοχής των παιδιών και των νέων στην λήψη αποφάσεων που τα αφορούν. Τα παιδιά μέσα από ομάδες στις οποίες μαθαίνουν να συνεργάζονται, να ακούν και να κατανοούν τους προβληματισμούς και τις σκέψεις των συνομήλικων τους αλλά και να μοιράζονται τις ιδέες τους προσπαθούν να συμμετέχουν στη λήψη έστω και απλών αποφάσεων που τα αφορούν. Αυτή η δυνατότητα δίνεται και μέσα από τα σχολικά δεκαπενταμελή και πενταμελή με τη διαφορά ότι στην πρώτη περίπτωση τα παιδιά έρχονται κοντά από διαφορετικές περιοχές και πολλές φορές έχουν διαφορετικά ερεθίσματα που προσφέρουν ποικιλομορφία στις ομάδες αυτές. Η συμμετοχή των παιδιών είναι δείγμα της αλλαγής της αντίληψης που έχει η κοινωνία για αυτά (Chekoway, Pothukuchi, Finn

1995). Άλλωστε δε μπορούμε να παραλείψουμε ότι η διασφάλιση της ελεύθερης γνώμης και της συμμετοχής των παιδιών αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμά τους.

Έρευνες έχουν δείξει ότι η παρότρυνση των παιδιών για συμμετοχή στα κοινά και για εθελοντική δράση έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της αλληλεγγύης αλλά και του σεβασμού τόσο προς τους δημόσιους θεσμούς όσο και προς την δημόσια αρχή (Driskell, 2017). Επιπρόσθετα, τα παιδιά μέσα από τις εθελοντικές δράσεις προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο διαμορφώνοντας έτσι από μικρή ηλικία την ταυτότητα του ενεργού πολίτη που θα υιοθετήσουν στο μέλλον.

Άφθονη βιβλιογραφία από την αρχαιότητα έως και σήμερα υποστηρίζει, πως οι άνθρωποι είναι κοινωνικά ζώα, καθώς επιζητούν την ανθρώπινη αλληλεπίδραση και υποφέρουν χωρίς αυτή (Cacioppo, Hawkley & Berntson, 2003).

Αρκετοί κοινωνικοί ψυχολόγοι, ασπάζονται την άποψη ότι ο συλλογικός εαυτός αντλεί τα χαρακτηριστικά του και δημιουργείται από τις ομάδες, στις οποίες συμμετέχει το άτομο. Μέσα από την ταύτιση με μια ομάδα και την σημασία που έχει αυτή για το άτομο δημιουργείται η κοινωνική του ταυτότητα, η οποία έχει άμεση αλληλεπίδραση με την αυτοεκτίμηση του (Baumeister & Leary, 1995). Ως κοινωνική ταυτότητα, ορίζεται «η συμμετοχή σε μια ομάδα που στηρίζεται στην αυτό-κατηγοριοποίηση, την κοινωνική σύγκριση και την δόμηση ενός κοινού αυτό-προσδιορισμού σε όρους ιδιοτήτων σε μια ενδο- ομάδα» (Hogg & Vaughan, 2010, σ.177). Κοινό εύρημα πολλών ερευνών αποτελεί το γεγονός ότι η αυτοεκτίμηση συνδέεται άμεσα με την κοινωνική ταυτότητα. Ωστόσο, ένας άλλος λόγος που οι άνθρωποι την επιδιώκουν, είναι για να ανταπεξέλθουν και να αμυνθούν στο τρόπο του αναπόφευκτου θανάτου νιώθοντας δυνατοί και γεμάτοι ενθουσιασμό για την ζωή (Hogg & Vaughan, 2010). Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για την θεωρία διαχείρισης του τρόμου δείχνει πως το βασικό ανθρώπινο κίνητρο είναι η επιθυμία για συνεχιζόμενη ζωή (Baron, 1997 ; Greenberg & Arndt, 2011) επιθυμία ακόμα πιο έντονη πριν την ενηλικίωση. Ο φόβος του θανάτου κρύβεται πίσω από τα περισσότερα πράγματα που είναι σημαντικά για

τον άνθρωπο όπως η υγεία, οι στενές σχέσεις και η ευημερία (Greenberg & Arndt, 2011).

Η ανάγκη των ανθρώπων να ανήκουν, παρακινεί τα παιδιά να διατηρούν σταθερές κάποιες θετικές και σημαντικές διαπροσωπικές σχέσεις, μέσα από τις οποίες αντλούν την συχνή κοινωνική επαφή (Baumeister & Leary, 1995). Έτσι, ο άνθρωπος, και στην προκειμένη ο έφηβος, θεωρεί τον εαυτό του μέλος ενός κοινωνικού δικτύου το οποίο θα του προσφέρει την κοινωνική υποστήριξη που χρειάζεται. Πολλές μελέτες απέδειξαν σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες και στα ψυχικά και κοινωνικά οφέλη για τον άνθρωπο. Συγκεκριμένα, είναι γνωστό ότι η κοινωνική στήριξη σε περιόδους άγχους μπορεί να ελαττώσει τα διάφορα αρνητικά συναισθήματα και την ψυχολογική δυσφορία (Taylor et. all, 2010) και να ενισχύσει την ψυχοσυναισθηματική αντοχή των παιδιών και των εφήβων κατά την περίοδο πριν την ενηλικίωση που λόγω των έντονων ψυχοσωματικών αλλαγών που λαμβάνουν χώρα χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα αγχώδης (Feldman, 2009).

Στις μέρες μας, η αλληλεπίδραση των ατόμων είναι πολύ έντονη, καθώς η συμμετοχή τους σε διάφορες κοινωνικές ομάδες είναι αρκετά μεγάλη. Καταλυτικός είναι και ο ρόλος του διαδικτύου, μέσα από το οποίο οι άνθρωποι συσχετίζονται έντονα σε διάφορους τομείς της ζωής τους, σε βαθμό αρκετές φορές μεγαλύτερο από την διαπροσωπική επαφή. Σύμφωνα με τους Frisch, Häusser, van Dick και Mojzisch (2014) έρευνες έχουν δείξει ότι πολλές φορές η κοινωνική υποστήριξη μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την αυτοεκτίμηση του ατόμου και να του δημιουργήσει το αίσθημα της ανικανότητας και της ανεπάρκειας.

Από την άλλη, η έρευνα των Haslam, Reicher και Levine (2012) κατέληξε ότι η κοινωνική στήριξη μπορεί να είναι αποδοτική, αν τα άτομα μοιράζονται την ίδια κοινωνική ταυτότητα, κάτι που επιτυγχάνεται μέσα από τον εθελοντισμό, ο οποίος προάγει τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη ανάμεσα στους ανθρώπους (Andronich, 2014).

Παράλληλα με την ανάπτυξη της κοινωνικής του ταυτότητας ο έφηβος διαμορφώνει και την προσωπική του ταυτότητα (Hogg & Vaughan,

2010). Ως προσωπική ταυτότητα ορίζεται ο εαυτός σύμφωνα με τα προσωπικά χαρακτηριστικά που τον διακρίνουν από τους άλλους και τις διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσει (Hogg & Vaughan, 2010). Πολλά είναι τα οφέλη ενός ανήλικου εθελοντή ή μίας εθελόντριας σε ατομικό επίπεδο, καθώς δημιουργούνται περισσότερες ευκαιρίες για να διευρύνουν το κοινωνικό τους δίκτυο, να αναπτύξουν νέες δεξιότητες μέσα από ένα περιβάλλον ενθάρρυνσης κι κοινωνικής αποδοχής, να ενισχυθεί η αυτοεκτίμησή τους και να καλλιεργηθεί ο αυτοέλεγχος (Andronich, 2014). Σύμφωνα με το Εθελοντικό Μοντέλο Κινήτρων, ο εθελοντισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία των εφήβων για την ομαλή τους ένταξη στο εργασιακό περιβάλλον καλλιεργώντας έννοιες κι αξίες όπως η συλλογικότητα, η διαχείριση συγκρούσεων, η συνεργασία (Andronich, 2014).

Σε αυτή την κρίσιμη περίοδο της εφηβείας, που χαρακτηρίζεται από βιολογικές και κοινωνικές αλλαγές πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των εφήβων παίζει το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αυτές συμβαίνουν (Cole & Cole, 2002). Αλλαγές όπως η ήβη, όπου οι έφηβοι εξελίσσονται βιολογικά έτσι ώστε να είναι ικανοί για την αναπαραγωγική διαδικασία, οδηγούν σε διαφορετική ερμηνεία τις πολιτισμικές συνθήκες και τα προσωπικά χαρακτηριστικά τους (Cole & Cole, 2002). Η σεξουαλική ωρίμανση επιδρά αρνητικά στον αυτοέλεγχο των εφήβων και προκαλεί συναισθηματική αστάθεια (Cole & Cole, 2002). Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, σε αυτές τις αλλαγές μπορεί να δράσει εξισορροπητικά η εθελοντική δραστηριοποίηση των εφήβων (Andronich, 2014).

Σύμφωνα με τους Cole και Cole (2002), κατά την εφηβεία αναδιοργανώνεται η κοινωνική ζωή των ατόμων. Οι έφηβοι επιθυμούν να περνάνε περισσότερο χρόνο με τους συνομηλίκους τους παρά με τους γονείς τους, οι ενήλικες αρχίζουν να μην ασκούν πλέον άμεση επιρροή, οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων αυξάνονται και αποκτά εξέχουσα σημασία η συμμετοχή των εφήβων σε μεγάλες κοινωνικές ομάδες. Όλα αυτά οδηγούν σε αυξημένη κοινωνική πίεση για έναν έφηβο, ο οποίος αναζητά τρόπους αποσυμπίεσης κι έκφρασης (Cole & Cole, 2002).

Οι έφηβοι προσπαθούν να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη αίσθηση

του εαυτού έτσι ώστε να συγκροτήσουν την ενήλικη ταυτότητά τους βιώνοντας μία περίοδο που διακατέχεται από συγκρούσεις, άγχος και αβεβαιότητα (Cole & Cole, 2002). Ο εθελοντισμός, μέσα από την συμμετοχή των εφήβων σε μία ευρύτερη ομάδα, συμβάλλει στη μείωση του άγχους (Hogg & Vaughan, 2010) και προσφέρει ένα ασφαλές πλαίσιο έκφρασης και αποσυμφόρησης (Andronich, 2014). Λαμβάνοντας όλα αυτά υπόψη ο Οργανισμός «Το Χαμόγελο του Παιδιού» δημιούργησε το 2012 το Ευρωπαϊκό Μαθητικό Εθελοντικό Δίκτυο «YouSmile».

Οι μαθητές-εθελοντές μέλη του «YouSmile» συμμετέχουν σε εθελοντικές δράσεις του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού» και πιο συγκεκριμένα στις εξής δράσεις:

1. Δημιουργική απασχόληση σε παιδιά που νοσηλεύονται στα παιδιατρικά νοσοκομεία.
2. Παροχή βοήθειας με τα είδη πρώτης ανάγκης στα Κέντρα Στήριξης Παιδιού & Οικογένειας του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού»
3. Δημιουργικές Κατασκευές στο Εθελοντικό Δημιουργικό Εργαστήρι του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού»
4. Οργάνωση ενεργειών ευαισθητοποίησης της κοινωνίας γύρω από τα δικαιώματα του παιδιού

Επιπρόσθετα, μέσα από το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Γίνομαι Εθελοντής- Υπερασπίζομαι τα Δικαιώματά μου» οι μαθητές προασπίζουν τα δικαιώματά τους. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 42 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού ορίζει ότι η Δ.Σ.Δ.Π. πρέπει να γίνεται γνωστή τόσο στο παιδί όσο και στους ενήλικες για να διασφαλίσει από την μία πλευρά τον σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών από τους δεύτερους όσο και **την ενεργή συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στην εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους** (Φασουλής, 2016). Σύμφωνα με τον Φασουλή (2016) η γνώση των δικαιωμάτων του από το παιδί, ως απαραίτητη προϋπόθεση της αποτελεσματικής εφαρμογής των δικαιωμάτων αυτών, συνιστά αναγνώριση της αυτονομίας του.

Η Ελλάδα έχοντας υπογράψει την Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού μέσω της εκπαίδευσης φροντίζει να ενημερώνει τα παιδιά και να τα δραστηριοποιεί ώστε ως ενεργά μέλη της κοινωνίας να

υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους με ποικίλους τρόπους όταν αυτό είναι αναγκαίο.

Εκτός των άλλων δικαιωμάτων τους τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην διατύπωση απόψεων, στην ελευθερία της έκφρασης και στην πληροφόρηση καθώς επίσης και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 13 **«Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών οποιουδήποτε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων και με οποιαδήποτε μορφή και μέσο.»**. Επίσης, το άρθρο 17 αναγνωρίζει **«το δικαίωμα του παιδιού στην πληροφόρηση με σκοπό την προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής του ευημερίας και της σωματικής και πνευματικής του υγείας»**. Τέλος, το άρθρο 6 ορίζει πως **«το δικαίωμα στο παιχνίδι και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες προσφέρει πολύπλευρα πλεονεκτήματα στο παιδί και είναι καθοριστικό για την ευημερία, την ανάπτυξη δημιουργικότητας, φαντασίας, αυτοπεποίθησης καθώς και φυσικών, κοινωνικών, νοητικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων και, συνεπώς εκλαμβάνει μια αναπτυξιακή διάσταση.»** (Φασουλής, 2016).

Όταν τα ίδια τα παιδιά μαθαίνουν να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους τότε ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες να προβούν σε πράξεις που καταπατούν τα δικαιώματά τους. Επιπρόσθετα, μεγαλώνουν με σεβασμό προς τα άλλα παιδιά και τους άλλους ανθρώπους συνεισφέροντας μάλιστα στην υιοθέτηση της ίδιας αντίληψης και από τους υπόλοιπους ανθρώπους.

Άλλωστε δεν μπορούμε να παραλείψουμε και την αναφορά στο άρθρο 12 το οποίο κατοχυρώνει ως αναφαίρετο δικαίωμα την ελευθερία των παιδιών να εκφράζουν την άποψή τους για θέματα τα οποία τα αφορούν. Σε αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να αναρωτηθούμε πόσο θα μπορούσε να εξελιχθεί η κοινωνία μας αν για απλά θέματα που αφορούν την καθημερινότητα των παιδιών, οι ενήλικες λάμβαναν υπόψη τους τη γνώμη των παιδιών.

Όλα αυτά φυσικά συναινούν στο ότι τα παιδιά δεν πρέπει απλά να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους αλλά να τα οικειοποιούνται, να τα

υπερασπίζονται και να ενημερώνουν τα άλλα παιδιά αλλά και τους ενήλικες γι' αυτά. Καθίσταται λοιπόν ως άμεση ανάγκη τόσο για την χώρα μας όσο και για όλες τις χώρες του σύγχρονου κόσμου, η ύπαρξη περισσότερων δράσεων που έχουν ως στόχο τα παιδιά να γίνουν ενεργοί πολίτες του αύριο που θα συμμετέχουν στα κοινά και θα προασπίζουν τα δικαιώματά τους από μικρή ακόμα ηλικία.

Σκοπός του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Γίνομαι Εθελοντής-Υπερασπίζομαι τα Δικαιώματά μου» έχει πολλαπλούς στόχους.

Λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα των παιδιών στην ενεργή συμμετοχή για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους, έχουμε δημιουργήσει ένα πρόγραμμα μέσα από τα ίδια τα παιδιά αφού ενημερωθούν για τα δικαιώματά τους ενημερώνουν άλλα παιδιά γι' αυτά ενώ παράλληλα έχουν την ευκαιρία σε δεύτερο χρόνο να συμμετέχουν σε δράσεις με στόχο την προάσπιση των δικαιωμάτων αυτών.

Επίσης, αναγνωρίζοντας την θετική επίδραση που έχουν οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες στην ανάπτυξη των παιδιών και επιθυμώντας να αναδείξουμε τη δημιουργικότητα και την φαντασία που διαθέτουν οργανώσαμε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τέτοιο τρόπο ώστε να τους προσφέρεται απλόχερα η ευκαιρία για να δημιουργήσουν κάτι από την αρχή (videos) και να εκφραστούν μέσα από αυτό. Στόχος μας είναι μέσα από τις δημιουργίες τους οι μαθητές να εκφράσουν την άποψη τους και να μοιραστούν με άλλα παιδιά πληροφορίες που τα αφορούν.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό οι έφηβοι μαθητές συμμετέχουν σε κοινές δράσεις με άλλους συνομηλίκους τους χτίζοντας σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλεπιδρώντας θετικά μαζί τους. Ακόμα, αντιλαμβάνονται την σημασία της συμμετοχής τόσο στα κοινά όσο και σε δράσεις που στηρίζουν άλλους ανθρώπους. Μέσα από το πρόγραμμα του «YouSmile» τα παιδιά γνωρίζουν την έννοια του εθελοντισμού και υιοθετούν την κουλτούρα του εθελοντή στην κοινωνική τους ταυτότητα, η οποία είναι υπό διαμόρφωση κατά την περίοδο της εφηβείας.

Παράλληλα, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να αλληλεπιδράσουν με άλλα παιδιά σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Τόσο ο Οργανισμός «Το Χαμόγελο του Παιδιού» όσο και το Ευρωπαϊκό Μαθητικό Εθελοντική Δράση «YouSmile» έχουν παρουσία και συμμετοχή σε εκδηλώσεις και επιτροπές στο Ευρωκοινοβούλιο, στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στα Ηνωμένα Έθνη. Επίσης, συνεχής είναι η συμμετοχή στο πρόγραμμα

μαθητών από σχολεία του εξωτερικού και η συνεργασία με οργανισμούς του εξωτερικού.

Τέλος, σκοπός μας είναι οι σημερινοί μαθητές εθελοντές να γίνουν οι αυριανοί ενεργοί πολίτες που στοχεύουν στην ισότητα και στην αλληλεγγύη των ανθρώπων μέσα στην κοινωνία. Ποιος θα μπορούσε λοιπόν να είναι καλύτερος τρόπος από το να προσφέρουμε στους μαθητές μια μοντέρνα και διαδραστική προσέγγιση για να προασπίσουν τα δικαιώματά τους; Οι μαθητές ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και για το πώς τα ίδια μπορούν να οργανώσουν μόνα τους εθελοντικές δράσεις ή να συμμετέχουν σε ήδη υπάρχουσες με σκοπό την προάσπιση αυτών συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Περιγραφή επιλεγμένου πληθυσμού

Η επιλογή των μαθητών Γυμνασίου για συμμετοχή στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν είναι τυχαία. Όπως έχει προαναφερθεί, τα παιδιά κατά τη διάρκεια της εφηβείας προσπαθούν να δημιουργήσουν την δικιά τους κοινωνική ταυτότητα και να γίνουν αυτόνομες οντότητες. Επίσης, παύουν να ακολουθούν αποκλειστικά τις επιταγές των ενηλίκων και στρέφονται προς τους συνομήλικούς τους για συμβουλές και για τη λήψη αποφάσεων.

Έχοντας αυτό στο μυαλό μας, στοχεύουμε στην αμεσότερη και πιο αποτελεσματική μετάδοση της πληροφορίας από παιδιά σε άλλα παιδιά μέσω των δράσεων του «YouSmile». Είτε αυτή η πληροφορία σχετίζεται με τα δικαιώματά τους είτε με τον εθελοντισμό όταν μεταφέρεται ανάμεσα σε άτομα τα οποία ηλικιακά αλλά και κοινωνικά είναι στο ίδιο επίπεδο τότε αυξάνονται οι πιθανότητες για να επηρεαστούν αυτά τα άτομα και να ακολουθήσουν παρόμοια συμπεριφορά ή έστω να ερευνήσουν τις έννοιες αυτές.

Επιπρόσθετα, οι έφηβοι δεν είναι μικρά παιδιά αλλά ούτε ενήλικες. Διαθέτουν λοιπόν ωριμότητα στην κατανόηση, αλλά και αφιltrάριστη δημιουργικότητα και φαντασία που δεν έχει προλάβει να επηρεαστεί και να διαμορφωθεί μέσα σε συγκεκριμένα πρότυπα και καλούπια που επιτάσσει η κοινωνία και η καθημερινότητα για τους ενήλικες. Όλες οι δράσεις του «YouSmile» αλλά και οι έννοιες που πραγματεύονται οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος απαιτούν αντιληπτικότητα και ώριμη διαχείριση με αποτέλεσμα να είναι αυξημένος ο βαθμός δυσκολίας για μικρότερους μαθητές.

Τέλος, οι έφηβοι έχουν ήδη κοινωνικοποιηθεί και εκτός των αναγκαίων σχέσεων που δημιουργούνται μέσα στην σχολική κοινότητα και έτσι είναι πιο εύκολη η κοινωνικοποίησή τους και σε ένα ευρύτερο πεδίο. Μπορούν λοιπόν πιο εύκολα να συμμετέχουν σε δράσεις, να διαμορφώνουν νέες σχέσεις επικοινωνίας και να λειτουργούν ως πρότυπα για άλλα παιδιά της ηλικίας τους.

Κίνητρα Συμμετοχής

Σημαντική κινητοποίηση για την ομάδα των εκπαιδευτικών αποτελεί η δυνατότητα που τους προσφέρεται ώστε να χρησιμοποιήσουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα ως εργαλείο για να περάσουν από την θεωρία της σχολικής ύλης που καλούνται να διδάξουν στην πράξη. Ο εμπλουτισμός του μαθήματος με το συγκεκριμένο διαδραστικό πρόγραμμα θα τους βοηθήσει να καταστήσουν σαφή την ανάγκη για συμμετοχή των παιδιών σε εθελοντικές δράσεις και για προάσπιση των δικαιωμάτων τους.

Επιπλέον, είναι πολύ πιθανό η σχολική κοινότητα να επηρεαστεί από τα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος και να καλλιεργηθεί το πνεύμα της αλληλεγγύης και του αλληλοσεβασμού στον χώρο του σχολείου ακόμα και σε περιπτώσεις στις οποίες παλιότερα απουσίαζε.

Τα προσδοκώμενα οφέλη της ομάδας στόχου δηλαδή των μαθητών Γυμνασίου είναι η ενημέρωση και η εκπαίδευση τους σε θέματα υπεράσπισης των δικαιωμάτων τους. Ο διαδραστικός βιωματικός τρόπος των δραστηριοτήτων καλλιεργούν την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα, την ομαδικότητα και την συνεργασία των παιδιών.

Περιορισμοί & Δυνατά Σημεία

Τα δυνατά σημεία του προγράμματος «Γίνομαι Εθελοντής-Υπερασπίζομαι τα Δικαιώματά μου» είναι:

- Χρήση τεχνολογίας με διαδραστικό τρόπο (tablets, laptop)
- Ενεργή συμμετοχή των παιδιών (έρευνα και παρουσίαση αποτελεσμάτων)
- Κατανόηση των δικαιωμάτων τους
- Ενεργή συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις χωρίς οικονομική επιβάρυνση
- Ανάπτυξη αισθήματος προσφοράς και αλληλεγγύης, οι μαθητές & οι μαθήτριες τελειώνοντας τη δράση νιώθουν συναισθηματικά πλουσιότεροι.
- Το πρόγραμμα πραγματοποιείται πανελλαδικά και μέρος αυτού καθίσταται δυνατό να μεταφερθεί στην σχολική αίθουσα ώστε να μην είναι αναγκαία η μετακίνηση των μαθητών.
- Ο Φορέας Υλοποίησης είναι ο Οργανισμός «Το Χαμόγελο του Παιδιού» στο πλαίσιο της συνεργασίας του με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων αλλά και ως πιστοποιημένος από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης φορέας πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας.
- Το Πρόγραμμα εποπτεύεται επιστημονικά από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, και συγκεκριμένα από την Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί η εκπροσώπηση του Οργανισμού στον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών καθώς είναι συνεργαζόμενος φορέας στο Τμήμα Δημόσιας Πληροφόρησης του Ο.Η.Ε (UN DPI NGO) ενώ αποτελεί ΜΚΟ με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών (ECOSOC).

Οι περιορισμοί που ενδέχεται να προκύψουν είναι:

- Περιορισμένη χωρητικότητα μέρους παρουσίασης (από 25 έως 60 μαθητές στις εγκαταστάσεις του Οργανισμού)
- Λόγω έλλειψης άλλων προγραμμάτων εκπαίδευσης στον τομέα των δικαιωμάτων των παιδιών σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία δε θα

υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

- Λόγω της καθολικότητας του προγράμματος δεν λαμβάνονται τα ιδιαίτερα γνωστικά και συναισθηματικά χαρακτηριστικά των παιδιών, που μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της γνώσης και της εκπαίδευσης.

Μεθοδολογία Υλοποίησης

Αναφορικά με τη μεθοδολογία υλοποίησης το πρόγραμμα χωρίζεται σε 2 μέρη.

Το 1^ο μέρος πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο χώρο του Οργανισμού-στον χώρο του YouSmile ή στην σχολική αίθουσα με την παρουσίαση videos και PowerPoint σε διαδραστικό πίνακα ή γιγαντοοθόνη.

Η επιλογή από το εξειδικευμένο προσωπικό του Οργανισμού για χρήση προηγμένης τεχνολογίας κατά τη διάρκεια του προγράμματος δεν είναι τυχαία. Είναι ευρέως γνωστό πως οι σημερινοί έφηβοι γεννήθηκαν και μεγαλώνουν μετά το 2000. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι άμεσα επηρεασμένοι από τις εξελίξεις που έφερε ο νέος αιώνας σε όλους τους τομείς αλλά κυρίως στην τεχνολογία. Με την αλλαγή του αιώνα, άλλαξαν σταδιακά και οι μορφές επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης, εργασίας αλλά και η καθημερινότητά μας γενικότερα.

Όσο η κοινωνία μας εξελίσσεται τόσο η χρήση της τεχνολογίας γίνεται όλο και πιο επιτακτική από τους πολίτες. Ειδικά για τα παιδιά όμως, το φαινόμενο παρατηρείται πιο έντονα καθώς πλέον αποκτούν ικανότητες σε πολύ μικρή ηλικία τις οποίες οι ενήλικες στερούνται ή δυσκολεύονται να κατακτήσουν. Με τις αλλαγές που φέρνει η εξέλιξη της τεχνολογίας κρίνεται σκόπιμη και η εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος. Ήδη στη χώρα μας πολλά σχολεία διαθέτουν διαδραστικούς πίνακες και το μάθημα πραγματοποιείται με την παράλληλη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η πλειοψηφία των μαθητών δύναται να γράψει ταχύτατα σε ένα πληκτρολόγιο ενώ δυσκολεύεται με τον παραδοσιακό τρόπο γραφής.

Είναι πολύ σημαντικό να μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε την χρήση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία όχι απλά ως βοηθητική και αποτελεσματική αλλά ως αναπόσπαστο κομμάτι της το οποίο διευκολύνει τους μαθητές να κατανοήσουν τη διδακτέα ύλη και να ερευνήσουν τις πληροφορίες που τους προσφέρονται με αποτέλεσμα να διευρυνθούν οι ορίζοντές τους. (Jones Vicky, Jun Jo Hyung, Philippe Martin, 2007) Γι' αυτό λοιπόν και δε θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την

αποτελεσματική χρήση της τεχνολογίας κατά τη διάρκεια του προγράμματος καθώς οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν με ένα σύστημα που τους είναι περισσότερο οικείο και παράλληλα τους προσφέρει την άνεση να εκφραστούν μέσα από αυτό αποτελεσματικότερα.

Το 2^ο μέρος του προγράμματος αφορά την υλοποίηση των εθελοντικών δράσεων σε 2^ο χρόνο είτε στο χώρο του σχολείου είτε στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του Οργανισμού. Τα παιδιά εντός σχολικού ωραρίου επισκέπτονται τον εκάστοτε χώρο και πραγματοποιούν την εθελοντική δράση.

Αναλυτική Περιγραφή του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Το πρόγραμμα αναφέρεται στις θεματικές ενότητες «Εθελοντισμός» και «Δικαιώματα των Παιδιών» και διαρκεί 2 ώρες.

Το οπτικοακουστικό υλικό που προβάλλεται είναι μια παρουσίαση σε Powerpoint και 2 videos που παρουσιάζουν τις δράσεις του YouSmile.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ξεκινάει με την παρουσίαση του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού», εξηγούμε με διαδραστικό τρόπο (ερωτήσεις/απαντήσεις) πώς ξεκίνησε ο Οργανισμός και τους τρόπους με τους οποίους βρίσκεται δίπλα σε κάθε παιδί σε ανάγκη. Μέσα από την παρουσίαση του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού» απαριθμούνται τα βασικά δικαιώματα των παιδιών. Στο τέλος της συγκεκριμένης παρουσίασης γίνεται αναφορά στο Δικαίωμα των παιδιών για Ενεργή Συμμετοχή για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους, στο Δικαίωμα για Ελευθερία Έκφρασης και στο Δικαίωμα για Πληροφόρηση. Έπειτα, αναλύεται η σημασία της εθελοντικής προσφοράς και πώς μέσα από αυτή τη διαδικασία τα παιδιά προασπίζουν τα δικαιώματα τους. Μέσα από videos που δείχνουν τις δράσεις του YouSmile και παιδιά-εθελοντές να μιλούν για αυτές, οι μαθητές έχουν μια ξεκάθαρη εικόνα για το πώς μπορούν και τα ίδια να γίνουν εθελοντές. Στην συνέχεια τα παιδιά ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους μέσα από την διαδικασία της μαιευτικής, καθώς μέσα από την συζήτηση και την καθημερινότητα καταλήγουν οι ίδιοι να αναγνωρίζουν ποια είναι τα δικαιώματα του παιδιού.

Όταν βρίσκονται στον χώρο του πριν αποχωρήσουν οι μαθητές γράφουν το δικό τους μήνυμα για τα Δικαιώματα των Παιδιών σε έναν ειδικά κατασκευασμένο τοίχο που ονομάζεται «Ο Τοίχος των Δικαιωμάτων».

Μετά την επίσκεψη στον χώρο μας, στέλνεται στους καθηγητές αναλυτική παρουσίαση των Εθελοντικών Δράσεων του προγράμματος μαζί με τις προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξαγωγής τους. Αυτό είναι και το 2^ο μέρος του προγράμματος. Πιο αναλυτικά οι δράσεις στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν οι μαθητές & οι μαθήτριες εντός σχολικού ωραρίου είναι

οι εξής:

- **Προσφορά βοήθειας με τα είδη πρώτης ανάγκης στα Κέντρα Στήριξης Παιδιού & Οικογένειας του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού».** Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά επισκέπτονται ένα από τα Κέντρα Στήριξης και εκεί αφού ενημερώνονται αναλυτικά για τις δράσεις του χώρου, βοηθούν με τη ταξινόμηση των ειδών πρώτης ανάγκης και με την προετοιμασία των πακέτων που θα δοθούν στις οικογένειες.
- **Δημιουργία καρτών για τα παιδιά που νοσηλεύονται στα Παιδιατρικά Νοσοκομεία της Ελλάδας.** Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά είτε από τον χώρο του σχολείου τους είτε στον χώρο του YouSmile κατασκευάζουν ευχετήριες κάρτες για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, οι οποίες την περίοδο των εορτών θα μοιραστούν πανελλαδικά στα παιδιά που θα νοσηλεύονται στα Παιδιατρικά Νοσοκομεία.
- **Οργάνωση ενεργειών ευαισθητοποίησης της κοινωνίας γύρω από τα δικαιώματα του παιδιού.** Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να δημιουργήσουν τις δικές τους καμπάνιες ενημέρωσης του κόσμου, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία, τα social media και το σχολικό δίκτυο. Στόχος της κάθε καμπάνιας είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού όπως για παράδειγμα η ενημέρωση άλλων παιδιών για την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο, για τον ενδοσχολικό εκφοβισμό κλπ.

Ακολουθεί επικοινωνία για το πότε θα ήθελαν να συμμετέχουν και σε ποιες δράσεις μας. Έπειτα προγραμματίζεται και πραγματοποιείται η συμμετοχή των μαθητών χωρισμένων σε ομάδες στις εθελοντικές δράσεις που έχουν επιλεγεί.

Αξιολόγηση

Μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει αξιολόγηση του παρόντος εκπαιδευτικού προγράμματος. Από την φετινή όμως χρονιά έχει σχεδιαστεί ένα ερωτηματολόγιο που θα δοθεί στους μαθητές στο τέλος της σχολικής χρονιάς ώστε να κατανοήσουμε τα οφέλη του προγράμματος και κατά πόσο βελτιώθηκαν οι γνώσεις τους γύρω από τα δικαιώματά τους. Παράλληλα, θα μελετηθεί η επιρροή των εθελοντικών δράσεων στην καθημερινότητά τους και στη ψυχολογία τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- i. Andronich, R. L. (2014). VOLUNTEERING: THEORETICAL APPROACHES AND PERSONAL CHARACTERISTICS. INTERNATIONAL CONFERENCE of SCIENTIFIC PAPER AFASES 2014
- ii. Baron, R. M. (1997). On making terror management theory less motivational and more social. *Psychological Inquiry*, 8(1), 21-22.
- iii. Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497.
<http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- iv. Cacioppo, J. T., Hawkey, L. C., & Berntson, G. G. (2003). The anatomy of loneliness. *Current directions in psychological science*, 12(3), 71-74.
<https://doi.org/10.1111/1467-8721.01232>
 1. Cole, M. & Cole, S. R. (2002). *Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ. ΕΦΗΒΕΙΑ*.
 2. (Μετάφραση από τα Αγγλικά από τη Μαρία Σόλμαν). Αθήνα: ΤΥΠΩΘΗΤΩ
- v. Feldman, R. S. (2009). *ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ*. (Μετάφραση από τα Αγγλικά από τη Ζωή Αντωνοπούλου), Αθήνα: *Gutenberg*.
- vi. Frisch, J. U., Häusser, J. A., van Dick, R., & Mojzisch, A. (2014). Making support work: The interplay between social support and social identity. *Journal of Experimental Social Psychology*, 55, 154-161.
 - a. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.06.009>
- vii. Greenberg, J., & Arndt, J. (2011). Terror management theory. *Handbook of theories of social psychology*, 1, 398-415.

- viii. Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2010). Κοινωνική Ψυχολογία. Αθήνα: Gutenberg.
- ix. Rosenthal S, Feiring C, Lewis M. (1998). Political volunteering from late adolescence to young adulthood: patterns and predictions. *J. Soc. Issues* 54:471-493
- x. Segal L. (1993) Four essays on the supply of volunteer labor and econometrics. Unpublished doc. Diss. Northwestern Univ. Evanston Ill
- xi. Sundeen R, Raskoff S. (1994). Volunteering among teenagers in the United States. *Non-profit Volun. Sect. Q.* 23:383-403
- xii. Taylor, S. E., Seeman, T. E., Eisenberger, N. I., Kozanian, T. A., Moore, A. N., & Moons, W. G. (2010). Effects of a supportive or an unsupportive audience on biological and psychological responses to stress. *Journal of personality and social psychology*, 98(1), 47. doi:10.1037/a0016563
- xiii. Vicki Jones, Jun Jo and Philippe Martin (2007). Future Schools and How Technology can be used to support Millennial and Generation-Z Students. *ICUT 2007 (Proceedings B, pp. 886-891), 1st International Conference of Ubiquitous Information Technology*